

ליווי ילדים עם אוטיזם והוריהם: כיצד ניתן להתמודד עם האתגרים?

מספר המאובחנים כאוטיסטים קפץ בעשור האחרון פי 3. עברו משפחות רבים מדבר באתגר ולא פעם הן נדרשות לליווי מקצועי

ד"ר יפעת הנדל - אבחן למי שחצוו את גיל 18

הקרירה של ד"ר יפעת הנדל עוצבה דרך התפתחויות בחיה האישים. לאחר שסיימה לימודי רפואי החלה להתמחות בכירורגיה ארכ' בשלב מסוים הבינה ששאיופתיה המקצועית מצויה בכיוון אחר. "מהר מאוד הבנתי שאני לא רוצה לנתח את הגוף, אלא את הנפש" ריא מספרת על החלטתה לעזוב את ההתמחות בכירורגיה ולהתחיל ההתמחות בפסיכיאטריה כללית. בזמן שהייתה בהריון התמקדה בבריאות האישה: "למעשה, במהלך שני הריונות שלי עבדתי במחלקה הפסיכיאטרית והתעסוקתי בمعالג הפרוון". ואולם, לאחר הלידה השנייה שבה נולדו תאומים, חלה תפנית דרמטית בחיה האישים, שהובילה את הקריירה שלה לכיוון חדש.

"מגיעים אליו לאבחן מטופלים בתפקוד מאד ירוד". ד"ר יפעת הנדל צילום: מיטל אולאי

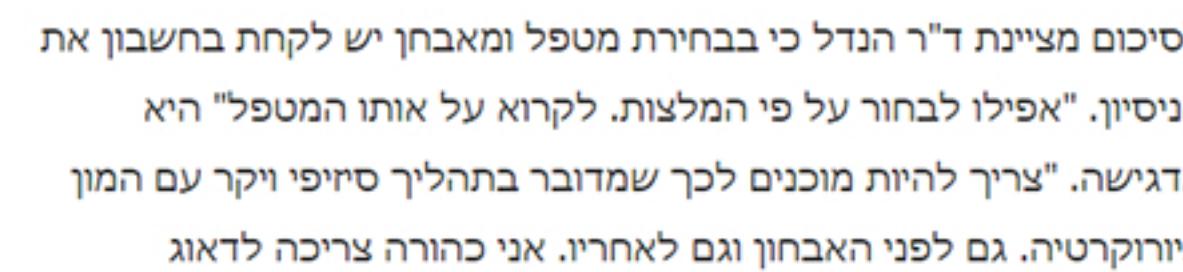
"מספר חדשים לאחר הלידה החל אחד התאומים לפתח תסמינים לא ברורים", היא מספרת. "התחלנו תהליך שהוא מלא בחוסר ודאות לתקופה ארוכה. חשבתי שמדובר באוטיזם ובלית ברירה נאלצתי להזניח את כל מה שעשית באותה תקופה ולהתמקד בתחום. זה הצורך ממש לחקור, לאבחן, להכיר את העמונות הקיימות בארץ ואת הזכיות שהמדינה מקנה". לאחר שגילתה את הקשיים הרבה לקבל הכרה וחכיות במערכת הציבורית, בחרה לפניו מגזר הפרטיו שם אובחן בנה: "בעקבות החוויה הזאת החלתי שני מתחילה לאבחן ולטפל, ללמוד לעומק את האוטיזם", אומרת ד"ר הנדל שכיוון עוסקת באבחן ובטיפול פסיכיאטרי באוטיסטים מעל גיל 18, במקביל לעבדתה במרפאה לבראות האישה בתל השומר.

קשיים מערכתיים

כאמור, אף על פי שבנה אובחן עם אוטיזם בגיל צעיר, ד"ר הנדל עבדה דוקא עם גברים כמאבחן ומטפלת. היא מעידה מניסיונה שבחינות רבות הצורף שם גדול יותר. "לא ברור למה זכאי מאובחן עם אוטיזם כשהוא מעל גיל 18" מסבירה הנדל. "כשהם קטינים, ברור למה הם זכאים מהמדינה אבל לאחר מכן, אין סל מובנה של זכויות".

"מגיעים אליו לאבחן מטופלים בתפקוד מאד ירוד. ההורים שואלים אותי מדוע הם לא עובדים או מתפקדים. הם הרבה פעמים רואים בהזה עצנות, מה שמייצר דינמיקה לא טובה בבית. במגזר הציבורי ובמידה פחותה גם במגזר הפרטוי, אותו בן 18 שמאשימים אותו כל הזמן שהוא עצמן עלול לחכות זמן רב לאבחן, למעלה משנה לעיתים – וגם לאחר מכן לא ברור למשפחה מה עושים עם האבחנה, איך ממצים את הזכיות בביטחון לאומי ואיך מטפלים. גם האבחנה עצמה היא דבר לא פשוט להתמודד איתו, צריך לספק כלים והכוונה כדי שהמאבחן והסביבה יוכל להתקדם בחיהם".

ד"ר הנדל מוסיפה כי מטרתו של הטיפול הפסיכיאטרי הוא לנסות ולהחזיר את המאובחן לתפקוד בחברה ובעבודה: "הם זוכים לחחי חברה ולבוגדי כמו כל אדם, אך זה לא קורה אם הם אינם בטיפול. אני דוגלת בטיפול בגישה שבה ההחזקה צריכה להיות גם תרופתית, גם פסיכולוגית וגם סוציאלית. מטופלים מגיעים אליו פעמים רבות עם תוצאות דיכאון, חרדה או הפרעת OCD – אלו [↳] הבעיות המונעות תפקוד ויש לטפל בהן בכל הרואיים – שהם לא דוקא רפואיים. אני מפנה אותם במקרים כאלה גם לטיפול CBT (טיפול קוגניטיבי-התנהגותי) כדי להתמודד עם החרדות", עוד היא מסבירה שקיים קושי להבין בכלל את המטופלים, משום שלא תמיד הם יודעים להביע נוכנה את תחושות הדיכאון או החרדה במילים.

יש להתייחס גם לפון הסוציאלי". ד"ר יפעת הנדל צילום: מיטל אולאי

"בנוסף, יש להתייחס גם לפון הסוציאלי – בין אם מדובר בהכוונה למצוי זכויות או במסגרות קבועות שיכולים לתרום לאותו מטופל. לצערי, תחום זה לוקה בחסר בארץ. אין הרבה מסגרות לבוגרים ויש סטיגמה מאוד חזקה – בכל הקשור לקבלת לעובדה. זו אחת הסיבות שהטיפול צריך להיות כולל – המטופל צריך להיות מוחזק מכל הצדדים האפשריים". היא מוסיפה כי גם להורים חלק גדול בטיפול: " אנחנו רואים מטופלים שההורם שלהם לא כל כך מבינים או מכילים את המצב וכלן כבר במפגש הראשון או ממליצה על הדרכת הורים ייעודית".

לסיכום מצינת ד"ר הנדל כי בבחירת מטפל ומבחן יש לחתה בחשבון את הניסיון. "אפשר לבחור על פי המלצות, לקרוא על אותו המטפל" היא מדגישה. "צריך להיות מוכנים לכך שמדובר בתהליך סיזיפי ויקר עם המNON ביורוקרטיה. גם לפני האבחן וגם לאחריו. אני כהורה צריכה לדאוג לטיפולים ארוכים ויקרים והמדינה לא מסייעת בנדיות". לפיכך, חשוב לבחור טיפול רפואי לא רק למורכבות האישית אלא גם לנדרת הכלכלי והמשפטתי".

ד"ר יפעת הנדל

טלפון: 054-6874413